

Het Natuurhistorisch

Een museum vol diversiteit

Het

Beleidsplan 2021-2024 van Natuurhistorisch Museum Rotterdam

Fotoverantwoording

cover:

Villa Dijkzigt, het gebouw van Het Natuurhistorisch, gelegen in het Museumpark – foto Walter Herfst, 2017

De wereldberoemde Dominomus (NMR 9989-002269) – foto Kees Moeliker, 2006

Basisschoolleerlingen tijdens een Museumles over het skelet – foto Aad Hoogendoorn, 2019

pagina 25:

Het Natuurhistorisch, met links Villa Dijkzigt (1852), rechts het nieuwbouwpaviljoen (1996) met 'Zwarte Kraai' van Florentijn Hofman (2006); op de achtergrond het Erasmus MC – foto Walter Herfst, 2017

Beleidsplan 2021-2024 van Natuurhistorisch Museum Rotterdam

Natuurhistorisch Museum Rotterdam
Westzeedijk 345 (Museumpark)
3015 AA Rotterdam

telefoon algemeen: 010 4364222

telefoon directeur: 010 2660460

email algemeen: info@hetnatuurhistorisch.nl

email directie: moeliker@hetnatuurhistorisch.nl | dezwarte@bureaustadsnatuur.nl

website: www.hetnatuurhistorisch.nl

datum: 28 januari 2020

Geschreven door Kees Moeliker, met tekstbijdragen van Bram Langeveld, Niels de Zwarte, Shirley Jaarsma en Jeanette Conrad.

SAMENVATTING

Onder het motto 'Het Natuurhistorisch is een doodleuk museum dat iedereen blijft verbazen' gaat het Natuurhistorisch Museum Rotterdam, nadrukkelijk met zijn onderzoeksafdeling Bureau Stadsnatuur, door met het doen van onderzoek, maken van tentoonstellingen, geven van museumlessen en organiseren van publieksactiviteiten met een relativerende en opvallende kijk op de altijd verbazingwekkende natuur. Het museum zet daarbij een combinatie in van ernst en humor om verwondering op te wekken, waardering voor de natuur te kweken en het belang van mondiale biodiversiteit en de biodiverse stad te benadrukken.

In 2021-2024 wil Het Natuurhistorisch:

(1) bekendheid, zichtbaarheid, en toegankelijkheid blijven vergroten. **(2)** 60.000 bezoekers trekken, publiek verbreden - inclusief zijn, met inbegrip van mensen met fysieke en verstandelijke beperkingen. **(3)** vasthouden van kwaliteit van collectiebeheer, collectie gericht uitbreiden. 325.000 museumstukken (84%) digitaal ontsluiten, en een duurzame oplossing vinden voor de onzekere externe collectie-opslag. **(4)** jaarlijks 9 wisselexposities programmeren; de vaste presentaties in de nieuwbouwvleugel vernieuwen, met tentoonstellingen over de unieke walviscollectie en over natuur in stad en haven. **(5)** ontdekken, onderzoeken en leren in het museum bevorderen, vooral voor 5.000 leerlingen, met extra aandacht voor speciaal (basis)onderwijs en MBO. **(6)** zijn rol op het gebied van biodiversiteit en stadsecologie vergroten, hiervoor de band versterken met academisch onderwijs en onderzoek in Rotterdam.

Daartoe zal Het Natuurhistorisch:

(a) Nadrukkelijk naar buiten treden in de media, social media en in het publieke domein om kennis te delen en free publicity te genereren. **(b)** Exposities en activiteiten ontwikkelen voor nieuwe doelgroepen via een programmaraad (De Nestbouwers). Gender- en seksuele diversiteit in de natuur nadrukkelijker programmatisch inzetten. **(c)** Met natuur als onweerstaanbaar smeermiddel nieuwe partnerschappen aangaan, en de collectie daartoe ook buiten het domein wetenschap ontsluiten. **(d)** Een nieuwe tentoonstelling maken over natuur in stad en haven, en Rotterdamse havenbedrijven inhoudelijke en financieel bij dit project betrekken. **(e)** Kwaliteit van museumlessen voor het onderwijs en de op reguliere museumbezoekers gerichte educatieve activiteiten verbeteren, blijven participeren in 'Leren doe je samen'. Hierbij onderzoekend leren, echte museumstukken en wetenschapswijsheid centraal stellen. **(f)** Bij collectievorming dieren en planten uit het stedelijke gebied en 'Dode dieren met een verhaal' prioriteit geven. **(g)** Zich volledig inzetten om het gebouw Robert Fruinstraat 52 te behouden als extern collectiedepot, en de cultureel-maatschappelijke functie van het gebouw helpen versterken met een 'open depot' en een straatnatuurcentrum. **(h)** De activiteiten van Bureau Stadsnatuur richten op het geven van strategisch advies, ontwerp en uitvoering van natuurmeetnetten, publiceren van natuurdata en -kennis, jaarlijks met een *citizen science* project de Rotterdamse stadsnatuur in kaart brengen, en het vieren van het 25-jarig bestaan in 2022 met een conferentie voor professionals en publiek. **(i)** Wetenschappelijk onderzoek versterken met de museumcollectie en de veldkennis van Bureau Stadsnatuur als basis. Daarvoor, samen met Erasmus Universiteit, de 'Erasmus Life Sciences Triangle' lanceren die opereert op het gebied van de biowetenschappen in de driehoek EUR/EUC, Het Natuurhistorisch en Erasmus MC. **(j)** 57% eigen inkomsten genereren met entreeheffing, de museumwinkel, zaalverhuur en – met name – het (stads)ecologische consultancywerk van Bureau Stadsnatuur; voor nieuwe tentoonstellingen fondsen werven.

[497 woorden]

Dit is het meerjarenbeleidsplan van de Stichting Natuurhistorisch Museum Rotterdam voor de periode 2021-2024. Het verwoordt wat het museum is, doet en wil, en is geschreven ten behoeve van de aanvraag voor de Cultuurplanperiode 2021-2024 van de gemeente Rotterdam. Inhoudelijk bouwt het voort op het vorige beleidsplan ('Het Natuurhistorisch, een doodleuk museum dat blijft verbazen - Het Beleidsplan 2017-2020' - januari 2016).

Gehuisvest in een gebouw dat klassieke en moderne architectuur naadloos met elkaar verbindt, combineren ook de sfeer, de inrichting en de thematiek van Het Natuurhistorisch die van een klassiek natuurhistorisch museum met een eigentijds science center waar bezoekers van alle leeftijden en pluimage een prettig en leerzaam verblijf geboden wordt. Het thema natuur werpt geen drempels op – natuur is overal en van iedereen, waar of wie je ook bent. Natuur in al zijn diversiteit is waardevol in zichzelf en onontbeerlijk voor alles en iedereen, voor een leefbare samenleving. Dat besef wil het museum uitdragen, doodleuk en springlevend, op een toplocatie in het hart van de stad.

PROFIEL

Missie

Het Natuurhistorisch Museum Rotterdam (kortweg Het Natuurhistorisch) is een laagdrempelig museum voor iedereen gericht op de (stads)natuur, natuurhistorie en het geologische verleden van de regio Rotterdam en daarbuiten. Met de rijke collectie als basis biedt het museum middels kennis en educatie, publicaties, tentoonstellingen en andere publieksactiviteiten een relativerende en opvallende kijk op de rijke en altijd verbazingwekkende natuur. Het museum zet daarbij een combinatie in van ernst en humor om verwondering op te wekken, waardering voor de natuur te kweken en het belang van mondiale biodiversiteit en de biodiverse stad te benadrukken.

Behalve de traditionele museale kernactiviteiten (bijenbrengen, bewaren, beheren, bestuderen en exposeren van de collectie), richt Het Natuurhistorisch zich met zijn onderzoeksafdeling Bureau Stadsnatuur ook op zijn rol als natuurkennisinstituut en vraagbaak voor stadsbewoners, bestuurders en bedrijven. Vooral omdat de veranderende en groeiende stad - als biotoop - een steeds belangrijker leefgebied wordt voor mens, dier en plant.

Met zijn activiteiten beoogt het museum promotie van aard- en biowetenschappen en (het bevorderen van) verantwoorde wetenschapscommunicatie.

Motto

Het Natuurhistorisch is een doodleuk museum dat iedereen blijft verbazen.

Positie

Het Natuurhistorisch is al bijna een eeuw actief in Rotterdam. Sinds 1988 gevestigd in het Museumpark, in het rijksmonument Villa Dijkzigt uit 1852, uitgebreid met een modern glazen paviljoen in 1996. Omringd door Kunsthal, Museum Boijmans van Beuningen, Het Nieuwe Instituut en Chabot Museum vormt Het Natuurhistorisch de natuurlijke tak van het culturele hart van Rotterdam.

Het Natuurhistorisch is een door de stichting Museumregister Nederland geregistreerd museum.

Binnen Rotterdam en in de zuidelijke vleugel van de Randstad is Het Natuurhistorisch het enige museum in zijn soort. Landelijk is het een van de twaalf musea met een natuurhistorische collectie (groter dan 100.000 objecten) die zich hebben verenigd in de Stichting Nederlandse Natuurhistorische Collecties¹. Ten opzichte van deze collega-musea onderscheidt Het Natuurhistorisch zich als kleine organisatie met een relatief grote collectie (circa 370.000 objecten) door een dynamisch en actief collectie- en verzamelbeleid, inzet van vrijwilligers die de collectie op niveau beheren en onderzoeken, nadrukkelijke aandacht voor natuur in stedelijke en industriële omgeving en een eigen stadsecologische onderzoeksafdeling – Bureau Stadsnatuur. Het Natuurhistorisch heeft met zijn ‘doodleuke’ kijk op natuur en mens en aandacht voor stadsnatuur een voortrekkersrol binnen die nationale natuurhistorische museumwereld en heeft dankzij brede aandacht in de media een uitstraling die de grenzen van Rotterdam ver overschrijdt. Het *collection-based* onderzoek van (honorair) medewerkers is internationaal gericht, en dat geldt ook voor de digitale ontsluiting van de collectie-data via de *web portals* van Global Biodiversity Information Facility (GBIF) en Distributed System of Scientific Collections (DiSSCo).

Primair stelt Het Natuurhistorisch zich ten doel een museum te zijn voor de stad en de regio. Het ‘werkgebied’ is daarom de stad Rotterdam, de agglomeratie Rijnmond en de Metropoolregio en – in bredere zin – het Deltagebied inclusief een deel van de Noordzee. Daar liggen onze interesses en onze expertise en daar wonen onze belangrijkste doelgroepen. Binnen deze regionale context vindt actieve collectievorming plaats op het gebied van (onder meer) botanie met nadruk op urbane flora; zoölogie met nadruk op malacologie (schelpen), entomologie (insecten) en gewervelde dieren; en paleontologie met nadruk op fossiele zoogdieren en vogels.

¹ SNNC-musea: Naturalis Biodiversity Center (Leiden), Natuurhistorisch Museum Rotterdam, Natuurmuseum Brabant (Tilburg), Natuurmuseum Fryslân (Leeuwarden), De Bastei (Nijmegen), Natuurhistorisch Museum Maastricht, Museon (Den Haag), Teylers Museum (Haarlem), Universiteitsmuseum Utrecht, De Museumfabriek (Enschede), Natura Docet Wonderryck Twente (Denekamp), Ecomare (Texel). Dit samenwerkingsverband van verschillende musea zorgt ervoor dat het natuurhistorisch erfgoed vanuit een gezamenlijk oogpunt wordt beheerd, onderzocht en gepresenteerd. Binnen de SNNC erkennen de twaalf aangesloten musea de onderlinge verschillen (klein/groot, nationaal/regionaal, meer/minder onderzoek, geheel of deels natuur), maar werken vanuit gemeenschappelijke doelen actief samen.

Visie en ambitie

De ambitie van Het Natuurhistorisch voor de lange termijn is:

- Het in een voor het publiek toegankelijk museumgebouw op niveau bewaren, aanvullen, beheren, bestuderen en exposeren van de natuurhistorische collectie die het museum (*in casu* de Stichting Natuurhistorisch Museum Rotterdam) in eigendom heeft.
- Gevestigd blijven in Villa Dijkzigt, in het Museumpark, het culturele hart van Rotterdam.
- Doen waar het goed in is: mensen van alle leeftijden en achtergronden informeren en verbazen over de rijkdom, diversiteit en veerkracht van de (stads)natuur, met de museumcollectie én de kennis van Bureau Stadsnatuur als rijke bronnen.
- De collectie een zichtbaar en toegankelijk onderdeel laten zijn van zowel de stad Rotterdam als van het nationaal natuurhistorisch erfgoed, en ook internationaal te ontsluiten.
- Ondernemerschap tonen om voldoende financiën te verwerven om deze ambities te verwezenlijken.

Specifiek in de periode 2021-2024 wil Het Natuurhistorisch:

(1) bekendheid, zichtbaarheid en toegankelijkheid blijven vergroten.

(2) jaarlijks 60.000 bezoekers trekken; publiek verbreden met nieuwe doelgroepen - inclusief zijn, met inbegrip van mensen met fysieke en verstandelijke beperkingen.

(3) de collectie gericht aanvullen; vasthouden van de kwaliteit van collectiebeheer en -ontsluiting; een duurzame oplossing vinden voor de onzekere externe collectie-opslag.

(4) de vaste presentaties in de nieuwbouwvleugel (Parkzaal) vernieuwen, met tentoonstellingen over de unieke walviscollectie van het museum en over natuur in stad en haven; jaarlijks 9 wisselexposities programmeren.

(5) het onderzoeken, verzamelen en promoten van (het belang van) stadsnatuur versterken, zonder daarbij de aandacht voor natuur in het buiten-stedelijke gebied en de mondiale biodiversiteit te verliezen.

(6) ontdekken, onderzoeken en leren in het museum bevorderen, voor reguliere bezoekers en 5.000 leerlingen; samenwerken op het gebied van educatie om de kwaliteit daarvan te verbeteren; extra aandacht geven aan museumlessen voor speciaal onderwijs, speciaal basisonderwijs en voor MBO.

(7) de rol van het museum als kennisinstituut op het gebied van biodiversiteit en stadsecologie vergroten, hiervoor de band versterken met academisch onderwijs en onderzoek in Rotterdam, en in 2022 het 25-jarig bestaan van Bureau Stadsnatuur vieren, voor professionals en publiek.

Strategie 2021-2024

Zichtbaarheid Voor het creëren van naamsbekendheid, maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak en het op gang houden van gestage bezoekersstromen creëert Het Natuurhistorisch optimale zichtbaarheid (*exposure*) van gebouw, missie en activiteiten. Stafmedewerkers treden nadrukkelijk naar buiten in de media, *social media* en in het publieke domein om kennis te delen en *free publicity* te genereren.

Inclusiviteit Om het aanbod van tentoonstellingen en andere activiteiten aantrekkelijk te maken voor nieuwe doelgroepen komt er een programmaraad – De Nestbouwers – bestaande uit vertegenwoordigers van nieuwe doelgroepen.

Interconnectiviteit en Innovatie Met natuur als onweerstaanbaar smeermiddel nieuwe partnerschappen aangaan, in Rotterdam en daarbuiten. De collectie ook buiten het domein wetenschap ontsluiten.

Exposities Voor het realiseren van een nieuwe tentoonstelling over natuur in stad en haven streeft het museum naar inhoudelijke en financiële participatie van havenbedrijven in Rotterdam.

Cultuureducatie Voor kwaliteitsverbetering van het programma van Museumlessen voor het basis- en voortgezet onderwijs en de op reguliere museumbezoekers gerichte educatieve activiteiten, blijft het museum participeren in 'Leren doe je samen', een samenwerkingsproject met de bij de Stichting Nederlandse Natuurhistorische Collecties (SNNC) aangesloten collega-musea. Onderzoekend leren, echte museumstukken en wetenschapswijsheid staan hierbij centraal.

Collectievorming Fauna en flora van het stedelijke gebied behoudt de prioriteit bij collectievorming. Bij het digitaal ontsluiten van de collectie-data wordt samengewerkt met NLBIF (de Nederlandse tak van GBIF) en Distributed System of Scientific Collections (DiSSCo).

Collectiebeheer Het museum streeft naar behoud van het externe collectiedepot Robert Fruinstraat en wil de cultureel-maatschappelijke functie van het gebouw helpen versterken, met een 'open depot' en een straatnatuurcentrum.

Bureau Stadsnatuur richt zijn activiteiten op het geven van strategisch advies, ontwerp en uitvoering van natuurmeetnetten en andere monitoring en publiceren van natuurdata en -kennis. Jaarlijks wordt met een *citizen science* project de Rotterdamse stadsnatuur in kaart gebracht.

Onderzoek Ter versterking van de rol als kennisinstituut streeft het museum naar meer wetenschappelijk onderzoek met (a) de collectie en (b) de veldkennis van Bureau Stadsnatuur als basis. Hiervoor lanceert Het Natuurhistorisch, samen met Erasmus Universiteit, waaronder Erasmus University College (EUC), de 'Erasmus Life Sciences Triangle' met daaraan gekoppeld een netwerklerstoel - een hoogleraar - die opereert op het gebied van de biowetenschappen in de driehoek EUR/EUC, Het Natuurhistorisch en Erasmus MC.

Ondernemerschap Behalve de met dit meerjarenbeleidsplan aan te vragen gemeentelijke subsidie, genereert het museum eigen inkomsten met entreeheffing, begeleidde museumlessen, de museumwinkel, zaalverhuur en – verreweg de belangrijkste inkomstenbron – het (stads)ecologische consultancywerk van Bureau Stadsnatuur. Voor nieuwe tentoonstellingen wordt gericht aan fondsenwerving gedaan.

Doelgroepen

Het Natuurhistorisch richt zich op mensen van alle leeftijden en achtergronden die zich kunnen en willen (laten) verbazen. De belangrijkste doelgroep bestaat uit actieve families – gezinnen met jonge kinderen – uit Rotterdam en daarbuiten. Daarnaast heeft het museum als doelgroepen: natuurliefhebbers, wandelaars, kunstliefhebbers, cultuurminnaars en (buitenlandse) toeristen. Voor museumlessen en andere educatieve activiteiten zijn kinderen en jongeren in groepsverband (schoolklassen) de belangrijkste doelgroep. Ook de overheid (bestuurders, beleidsmakers, gebiedsbeheerders) en bedrijven vormen een doelgroep, met name voor Bureau Stadsnatuur. De niet-geëxposeerde collectie en de op internet ontsloten bijbehorende data – als rijke bron voor onderzoek – heeft professionele wetenschappers en amateurnatuuronderzoekers uit binnen- en buitenland als belangrijkste doelgroep. Ter verbreding van het publieksbereik wil het museum meer bezoekers trekken uit de doelgroepen Stedelijke Toekomstbouwers² en Digitale Kijkers².

Bijdragen aan de uitgangspunten voor het Rotterdamse cultuurbeleid

INCLUSIVITEIT

Op basis van een representatieve steekproef onder bezoekers van Het Natuurhistorisch in 2018 (postcodegegevens geanalyseerd door Rotterdam Festivals** met behulp van Whize) zijn onder de bezoekers uit Rotterdam de Stadse Alleseters (24%), Stedelijke Toekomstbouwers (23%), Wijkgerichte Vrijtijdsgeïnteresseerden (14%) en Actieve Families (13%) de grootste bezoekersgroepen. Elitaire Kunstminnaars (7%), Actieve Families en Stadse Alleseters zijn onder het publiek significant meer aanwezig dan zij procentueel aanwezig zijn in Rotterdam. Voor hen is het aanbod van Het Natuurhistorisch bovengemiddeld aantrekkelijk; voor Stedelijke Toekomstbouwers en Digitale Kijkers is een museumbezoek veel minder gangbaar. Op basis van dezelfde steekproef komen de meeste Rotterdamse bezoekers van Het Natuurhistorisch uit de wijken Nieuwe Westen, Ommoord en Blijdorp. Bezoekers uit Rotterdam-Zuid vallen met name in de categorie Stedelijke Toekomstbouwers. Bezoekers uit Zuid-Holland (exclusief Rotterdam) zijn wat evenrediger over de groepen verdeeld: voornamelijk Randstedelijke Gemakszoekers (18%), Actieve Families (16%), Klassieke Kunstliefhebbers (15%), Elitaire Kunstminnaars (13%) en Wijkgerichte Vrijtijdsgeïnteresseerden (13%).

² zie 'De Rotterdamse Culturele Doelgroepen' – Rotterdam Festivals, 2018

Dit bezoekersprofiel lijkt qua samenstelling het meest op de Bibliotheek, het Wereldmuseum en Theater Walhalla. In vergelijking met het totale bereik van de Rotterdamse cultuurplaninstellingen trekt Het Natuurhistorisch relatief veel Actieve Families. Geografische herkomst is, op basis van postcode-steekproeven in 2017 en 2018, 32% gemeente Rotterdam, 10% regio Rotterdam³, 43% overig Nederland (waarvan 60% uit Zuid-Holland) en 15% buitenlandse toeristen.

Publieksverbreding - Het Natuurhistorisch herkent zich in deze bezoekersprofielen en is blij met deze samenstelling en diversiteit. De beleidsmatige oerdoelgroep 'gezinnen met jonge kinderen uit Rotterdam en daarbuiten' weerspiegelt zich duidelijk en het museum blijft deze doelgroep belangrijk vinden en bedienen met (educatieve activiteiten bij) tentoonstellingen, workshops, kinderfeestjes en speurtochten. Niettemin wil Het Natuurhistorisch nieuwe bezoekers aantrekken. Voor de verbreding van het publiek en de vergroting van de inclusiviteit wil het museum meer Stedelijke Toekomstbouwers trekken. Voor deze doelgroep is cultuur verweven met hun culturele achtergrond en het museum zal daarom het thema natuur in tentoonstellingen en activiteiten meer en vaker koppelen aan (migranten)cultuur. Concreet betekent dit dat in de vaste opstelling 'Biodiversiteit' meer aandacht komt voor de geografische herkomst van de dieren en planten, en dat voor onderwerpkeuze van wisseltentoonstellingen en activiteiten een programmaraad [De Nestbouwers] samengesteld zal worden, waar behalve Stedelijke Toekomstbouwers ook Digitale Kijkers in zetelen. Deze laatste doelgroep is met 7% ondervertegenwoordigd in het museum. Er komt een speciale ruimte, 'De Broedplaats', waar op initiatief van de programmaraad speciaal voor deze doelgroepen geprogrammeerd wordt. Dit levert vernieuwing op, en verrassingen voor het traditionele museumpubliek.

Het Natuurhistorisch draagt bij aan **een inclusieve culturele sector** met een van zijn topstukken. De beroemde homoseksuele eend, die het museum exposeert, heeft de ogen van velen geopend voor diversiteit in seksuele oriëntatie. Datzelfde geldt voor 'de kraaiende hen' - de Rotterdamse fazant die langzaam maar gestaag van geslacht veranderde. Het museum gaat doodleuk door met verzamelen, exposeren en promoten van voorbeelden van LGBTQIAP+ in het dierenrijk. Dergelijke museumstukken houden mensen een spiegel voor en werken relativerend, want in de natuur behoort niets tot het onmogelijke en bestaan 'afwijkingen' niet. Het zijn getuigen van een ongekennde diversiteit. Ook die diversiteit is waardevol en onontbeerlijk voor alles en iedereen. Het Natuurhistorisch gaat dit inzicht nadrukkelijker inzetten: er komt een speciale LGBTQIAP+ Tour.

Zichtbaarheid, toegankelijkheid en fysieke bereikbaarheid – Met het motto 'Een doodleuk museum' pontificaal op het gebouw en met een potvisskelet als blikvanger in de 'etalage' van de glazen nieuwbouwvleugel is Het Natuurhistorisch duidelijk zichtbaar als museum.

³ gemeenten Westvoorne, Hellevoetsluis, Bernisse, Brielle, Spijkenisse, Albrandswaard, Barendrecht, Ridderkerk, Krimpen aan den IJssel, Capelle aan den IJssel, Lansingerland, Schiedam, Vlaardingen, Maassluis

Het museum handhaaft zijn vaste openingsdagen – alle dagen behalve maandag. Verruiming vindt plaats in de zomervakantieperiode – dan is het museum ook op maandag open.

Voor schoolklassen is het museum altijd op maandag open, voor speciale activiteiten incidenteel ook 's avonds. Met een relatief schappelijke toegangsprijs van 8 euro (4 euro voor leeftijdsgroep 5-15 jaar, studenten en 65+)⁴, gratis voor kinderen op woensdag en deelname aan tal van toegangspassen die korting dan wel gratis toegang verlenen (RotterdamPas, Museumkaart, Rotterdam Welcome Card) is en blijft het museum financieel laagdrempelig. Entree, tentoonstellingen en andere publieksruimten zijn volledig rolstoeltoegankelijk voor mindervaliden en er zijn leenkrukken voor bezoekers voor wie 'even zitten' noodzakelijk of prettig is. Bezoekers met een visuele beperking kunnen gebruik maken van een audiotour. Het museum heeft het keurmerk dementievriendelijk en blijft publieksmedewerkers trainen om deze bezoekersgroep te kunnen ontvangen. Het museum biedt deze doelgroep een speciale rondleiding aan en zal deze mogelijkheid de komende jaren gaan uitbreiden. Voor zelfredzame mensen met een verstandelijke beperking gaat het museum participeren in het samenwerkingsproject 'Hoe werkt een museum' dat deze doelgroep een steuntje in de rug biedt om de stap naar een museum te zetten en barrières weg te nemen. Voorts breidt Het Natuurhistorisch het activiteitenprogramma uit voor mensen die een prikkelarme omgeving nodig hebben, bijvoorbeeld door autisme. Dit middels incidenteel openen vóór de reguliere openingstijd, met minder beeld, geluid en geen andere bezoekers in de publieksruimten.

Voor 'Digitale Kijkers' verbetert het museum zijn online uitingen: website en e-nieuwsbrief worden vernieuwd, ook voor mobiele apparaten, waarbij digitale en museale inhoud beter op elkaar aansluiten.

Aanbod cultuuronderwijs – Met het uitgebreide aanbod van museumlessen dat toegankelijk is voor alle onderwijsinstellingen in Rotterdam en omgeving ontvangt Het Natuurhistorisch een bij uitstek diverse groep kinderen en jongeren. De museumlessen zijn laagdrempelig. De kosten voor de school zijn laag: gemiddeld per leerling lager dan de reguliere entreprijs voor kinderen, terwijl het bezoek intensief begeleid wordt door een museumdocent. Het onderwerp van alle museumlessen – natuur en biologie – overstijgt culturele en sociale achtergronden: natuur in al zijn diversiteit is er voor alles en iedereen. Het museum heeft hiermee een unieke positie in het aanbod van cultuuronderwijs in Rotterdam. Educatie, specifiek gericht op inclusiviteit, is de 'Taalactiviteit' en een speciale museumles voor volwassen nieuwkomers die Nederlands leren. Ook is er een museumles voor leerlingen met een visuele handicap beschikbaar. Verder biedt het museum het speciaal onderwijs, het speciaal basisonderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs passende lesprogramma's aan. In 2020 is gestart met een pilot om VMBO-leerlingen via een app in het museum te begeleiden bij de verwerking van een museumles, waarbij schoolklassen ook tegen elkaar kunnen strijden om de beste te worden. Deze educatieve vernieuwing is een experiment.

⁴ prijspeil 2020, wijzigingen voorbehouden

INTERCONNECTIVITEIT

Als geen ander Rotterdams museum brengt Het Natuurhistorisch natuur, cultuur en wetenschap samen, waardoor verrassende en verrijkende tentoonstellingen en andere activiteiten ontstaan.

Ruim 30 jaar na de doorstart in 1987 is Het Natuurhistorisch een gevestigd museum met een duidelijk verworven eigen positie binnen de kring van Rotterdamse culturele instellingen. Die unieke positie is een uitstekende voedingsbodem voor interconnectiviteit. Zo was er in 2017 een fijne coproductie met Gallery Untitled, werkt het museum al jaren samen met het Erasmus MC aan tentoonstellingen over actuele biowetenschappelijke onderwerpen en is er een intensieve en meerjarige samenwerking met de lokale afdeling van natuurbeschermingsorganisatie Natuurmonumenten waar tentoonstellingen en activiteiten uit voortkomen. In 2018 was er een fijne samenwerking met een onverwachte partner, het Cross Comix stripfestival, resulterend in een *street art* tentoonstelling (over een dood konijn). In 2019 produceerde het museum samen met Theater Rotterdam een theatrale avond over 'uitsterven' tussen de opgezette dieren in de vaste tentoonstellingen, kregen onze zeedieren een plaats in de tentoonstelling Zeemonsters in het Maritiem Museum Rotterdam (en bezoekers over en weer korting). Codarts is een van onze vaste partners bij de jaarlijkse Hoboken Lecture.

Met Bureau Stadsnatuur waarborgt het museum een waardevolle en belangrijke verbinding met (partijen op het gebied van) stedelijke ontwikkeling, bijvoorbeeld met het Havenbedrijf Rotterdam en Stadsbeheer, waardoor de missie van het museum – waardering voor de natuur kweken en het belang van mondiale biodiversiteit en een biodiverse stad benadrukken – ook stadsbreed op bestuurlijk en uitvoerend niveau doorklinkt.

Binnen Rotterdam zet het museum, nadrukkelijk samen met Bureau Stadsnatuur, zijn natuurkennis en collectie in op tal van plaatsen. Dat begint al in het Museumpark en in ander Rotterdams groen met natuursafari's tijdens openluchtevenementen, bij debatten in Arminius, in de Rotterdam Late Night talkshow in Worm en tijdens de Dakendagen. Die interconnectiviteit bestaat ook in het cluster van culturele instellingen in het Museumpark. Het museum ziet samenwerking met de omringende instellingen als vanzelfsprekend en zet het gezamenlijke Museumparkticket en de gezamenlijke Museumpark Vriendendag voort. Het museum denkt actief mee over functie, inrichting en van het Museumpark, en draagt bij aan de buitenprogrammering.

Nationaal blijft het museum actief participeren op het gebied van collectie, educatie en tentoonstellingen in het samenwerkingsverband van de twaalf grootste natuurmusea/musea met een natuurhistorische collectie – de Stichting Nederlandse Natuurhistorische Collecties (SNNC).

Op educatief gebied zijn en blijven de Vereniging van Science Centra (VSC), MuseumJeugdUniversiteit en KCR belangrijke partners. Landelijke partners van de jaarlijkse Hoboken Lecture zijn de Nederlandse afdeling van de British Council, de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen en de Volkskrant.

Dankzij de combinatie van (data uit) de museumcollectie, connecties met het werk van

onze (honorair) onderzoekers, resultaten van onderzoek en veldkennis van Bureau Stadnatuur onderhoudt het museum landelijke contacten met natuurstudieverenigingen zoals Werkgroep Pleistocene Zoogdieren, Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie, Nederlandse Malacologische Vereniging, Nederlandse Entomologische Vereniging, Nederlands Genootschap voor Microscopie en met particuliere gegevens-beherende organisaties zoals Zoogdierverseniging, Vlinderstichting, SOVON Vogelonderzoek Nederland, RAVON, FLORON, Stichting Anemoon en EIS (European Invertebrate Survey). Op Europese en mondiale schaal zijn dat World Register of Marine Species (WoRMS), Global Biodiversity Information Facility (GBIF) en Distributed System of Scientific Collections (DiSSCo). DiSSCo is een nieuwe, Europees ondersteunde, onderzoek-infrastructuur die tot doel heeft de collectiedata van alle natuurhistorische collecties in Europa te verbinden en die data zo *Findable, Accessible, Interoperable and Reusable* (FAIR) te maken. De collectie van Het Natuurhistorisch trekt dankzij eigen onderzoek en digitale ontsluiting steeds meer internationale belangstelling van onderzoekers.

Het museum gaat in de periode 2021-2024 zijn unieke positie vaker inzetten om nieuwe partnerschappen aan te gaan. Er staan projecten op stapel met het Stadsarchief Rotterdam (over begraafplaatsen) en Club Gewalt (Antropoceen de musical). In de expositieruimte De Broedplaats (zie Wisselexposities) verbindt het museum collectie en kennis met het werk van jonge makers.

De band met het domein wetenschap zal worden versterkt door samen met de Erasmus Universiteit, waaronder Erasmus University College (EUC), de Erasmus Life Sciences Triangle te lanceren, met daaraan gekoppeld een netwerkleerstoel – een hoogleraar – die opereert op het gebied van de biowetenschappen in de driehoek EUR/EUC, Het Natuurhistorisch en Erasmus MC. De leerstoel verstevigt niet alleen de band tussen de universiteit en het museum; academisch onderzoek en onderwijs krijgen er in Rotterdam ook een nieuwe dimensie bij die, met het museum als laagdrempelige publieksinstelling, kansen biedt om natuur- en biowetenschap dieper te laten wortelen in de stad en haar bewoners, en zo ook voor social impact zorgt.

Vrienden van Het Natuurhistorisch

Het Natuurhistorisch heeft een hechte connectie met zijn vrienden – de donateurs van de Stichting Vrienden van het Natuurhistorisch Museum Rotterdam. Waar nodig steunen de Vrienden het museum met bijzondere aankopen, boekpublicaties, bij de inrichting van tentoonstellingen en bij onvoorziene kosten. Zichtbaarheid van de Vrienden wordt verhoogd met een mobiele unit waarmee behalve het werk van de preparateurs wordt gedemonstreerd, ook actief Vrienden geworven worden.

INNOVATIE

In het kielzog van het beleid op het gebied van Inclusiviteit en Interconnectiviteit streeft Het Natuurhistorisch ook naar innovatie op het gebied van programmeren en presenteren. Dit wordt bereikt door het ontsluiten van de collectie voor een bredere groep dan alleen

natuurwetenschappers, waardoor verrassende (minder klassieke) presentaties ontstaan. Met betrekking tot het externe collectiedepot aan de Robert Fruinstraat ziet het museum ook kansen voor innovatie. Wanneer het gebouw middels de Stichting Kunstaccomodatie Rotterdam (SKAR) een cultureel-maatschappelijke bestemming krijgt, kan de thans onzichtbare collectie-opslag zichtbaar worden, als een voorpost van het museum in de wijk Middelland, en met een 'Staatnatuurcentrum' op innovatieve wijze bijdragen aan een veerkrachtige wijk.

Toelichting op prestaties en kengetallen

PRESTATIES | Terugblik vanaf 2017

Het Natuurhistorisch ligt op koers. Het biedt met een combinatie van ernst en humor steeds meer bezoekers een relativerende en opvallende kijk op de altijd verbazingwekkende natuur, en heeft ook met Bureau Stadsnatuur een belangrijke troef in handen om het belang van mondiale biodiversiteit en de biodiverse stad bij een brede doelgroep onder de aandacht te brengen.

In de afgelopen cultuurplanperiode zijn de activiteiten en doelen van Het Natuurhistorisch grotendeels gehaald. De ambitie 'bekendheid en zichtbaarheid vergroten' is gerealiseerd met de plaatsing van het neonkunstwerk 'een doodleuk museum' op het dak van het museumgebouw Villa Dijkzigt. Bezoekersaantallen overtreffen het streefgetal van 45.000, met 59.000 in 2017, 69.000 in 2018 en 68.000 in 2019. De draagkracht van het museumgebouw en het personeelsbestand lijkt hiermee bereikt. Om de toegenomen aantallen bezoekers beter te kunnen ontvangen, is het entreegebied verbouwd waardoor de doorstroom van de bezoekers is verbeterd.

Het versterken van de collectie vanuit het urbane (stads-) en het deltaperspectief (Noordzee, Zeeuwse en Zuid-Hollandse delta) leverde belangrijk aanwinsten op, en een nieuwe expositie 'Zeeuwse Oerwalvissen' waarin nieuwe soorten voor de wetenschap aan het publiek gepresenteerd worden. De collectie groeide dankzij omvangrijke schenkingen van particuliere verzamelingen, voornamelijk insecten, schelpen en fossielen. De groeiende collectie fossiele zeezoogdieren uit de Noordzee en de Westerschelde bleek van internationaal belang en een rijke bron voor onderzoek. Losse aanwinsten documenteerden de opmars in Rotterdam en omgeving van boommarter, grote zilverreiger en halsbandparkiet. Digitale collectieregistratie stond eind 2019 op ruim 314.500 records – dat betekent een registratiegraad van 84%. Het streefgetal was 270.000. Verjonging van de groep vrijwillige collectiebeheerders kreeg vorm met nieuwe aanwas van 'junior-honoraire conservatoren en onderzoekers'. Onderzoek naar fossielen van Maasvlakte 2, de Zandmotor en uit de Zeeuwse wateren kreeg vleugels en leverde samenwerkingen op met het Vlaams Instituut voor de Zee, de Universiteit van Amsterdam en Hogeschool Leiden. Het wetenschappelijke online tijdschrift *Deinsea* publiceerde negen artikelen waarvan er twee internationale media-aandacht kregen.

Het (afrekenbare) aantal wisseltentoonstellingen van 9 in 2017, 11 in 2018 en 9 in 2019

ligt mooi op of boven het streefgetal van gemiddeld 9 per jaar. De expo 'Dode dieren met een verhaal' kreeg verrassende aanwinsten, waaronder de steenmarter die nabij Genève de CERN-deeltjesversneller stil legde, de *leftovers* van de reiger die in het Haagse Bos door een zwerver werd gebarbecued en opgegeten, en de wereldberoemde ijs-ijsvogel die diepgevroren in het originele ijs werd geëxposeerd. Extra publieksactiviteiten in de vorm van lezingen, workshops, het Natuurspreekuur, de Museumnacht, de Hoboken Lecture, het Jeugdvakantiepaspoort, etc. zorgden in 2017 en 2018 voor respectievelijk 20 en 17 evenementen in het museum.

Bureau Stadsnatuur bracht, naast werk in opdracht – samen met bewoners, *citizen scientists* dus – zoogdieren in stadstuinen in kaart. Jarenlang werken in en adviseren over stadsnatuur leverde een zeer praktisch tweetalig handboek op voor het integreren van broodnodige natuur in het ontwerp van gebouwen en stedelijke buitenruimten 'Stadsnatuur Maken / Making Urban Nature'. Ter 'verlevendiging van de stad' is achter het museum het stadsnatuurreservaat in een vergeten hoekje van het Museumpark gerealiseerd.

Het aantal betaalde medewerkers steeg van 16 in 2016 naar 20 (17,7 fte) in 2019. Het knelpunt bij de bemensing van de frontoffice (balie en museumwinkel) is opgelost door de aanstelling van twee parttime baliemedewerkers, aangevuld met vrijwilligers. Om de toegenomen belangstelling voor museumlessen te faciliteren, is de afdeling Educatie versterkt met een parttime museumdocent. Er is nu ook een 'medewerker onderhoud' waar grote behoefte aan was. De financieringsmix is positief: in 2018 was het aandeel eigen inkomsten 59%, zijnde de opbrengsten van entreekaartjes en educatieve producten, de museumwinkel, zaalverhuur en (voor het grootste deel) het werk van Bureau Stadsnatuur. Online kaartverkoop is ingevoerd en wordt regelmatig door bezoekers gebruikt.

Op het gebied van Cultuureducatie en Talentontwikkeling oversteeg het bereik van de Museumlessen in 2017 en 2018 het streefgetal van 3000 - 3600 leerlingen (4779 in 2017, 5234 in 2018). Deze groei komt grotendeels voort uit meer deelname van het Voortgezet Onderwijs maar kan ook het effect zijn van de tijdelijke sluiting van museum Naturalis in Leiden. Het beleidsvoornemen om 'ontdekken, onderzoeken en leren in het museum te bevorderen' en 'samen te werken op het gebied van educatie om de kwaliteit daarvan te verbeteren' heeft dankzij intensieve landelijke samenwerking met collega natuurmusea in het project 'Leren doe je samen' geleid tot de versterking van onderzoekend leren en aanpassing van de museumlessen. In de publieksruimte genaamd 'Haverhorst Vestibule' kregen jonge makers regelmatig de kans hun talentvolle werk te exposeren.

Wat niet gelukt is, is de update van de stadsnatuurtentoonstelling Pure Veerkracht, met meer aandacht voor natuur in het Rotterdamse havengebied. Ook het 'stadsnatuurfestival' kwam niet van de grond (te ambitieus, te weinig personele capaciteit om dit goed op te zetten).

PRESTATIES | Vooruitblik

Hieronder een overzicht van wat Het Natuurhistorisch in 2021-2024 beoogt, gaat doen en wat de bezoeker/gebruiker te wachten staat.

Het Natuurhistorisch gaat jaarlijks rond de 60.000 bezoekers trekken, produceert gemiddeld 9 wisseltentoonstellingen per jaar, en geeft museumlessen aan 5.000 leerlingen. Het thema 'Natuur in Stad en Haven' krijgt een nieuwe tentoonstelling.

Bezoekersaantallen – stabilisering rond 60.000

Bezoekersaantallen zijn de afgelopen jaren fors gestegen en het museum verhoogt het streefgetal van 45.000 naar 60.000. Het aantal uren openstelling blijft 1.950 per jaar, in beginsel van dinsdag t/m zondag van 11:00 - 17:00 uur, met een extra openingsdag op maandagen in de zomervakantieperiode.

Collectie - blijvende bron van kennis

De collecties vormen de kern van het museum. Er wordt verzameld en beheerd vanuit een viertal verzamelperspectieven, in rangorde van prioriteit:

1 Het urbane perspectief heeft de stad en de sterk verstedelijkte regio Rijnmond (inclusief de Metropoolregio) als verzamelgebied. In Nederland is geen ander natuurhistorisch museum dat dit urbane uitgangspunt zo nadrukkelijk en zo actief hanteert.

2 Het deltaperspectief heeft een sterk regionaal karakter en betreft fossielen uit de Noordzee, de grote rivieren en de Zeeuwse Stroom, vissen (uit binnen- en buitenwater) en overige (zee)dieren van de Hollandse kust. Focus ligt op Maasvlakte 2 en Westerschelde.

3 Het biodiversiteitsperspectief weerspiegelt de wortels van de collectie, namelijk de schelpen, insecten en gewervelden (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën en reptielen) die vanouds de kern van de collectie vormen.

4 Het presentatieperspectief beziet de collectie vanuit esthetisch en educatief-informatief oogpunt: is het object mooi/interessant om te exposeren. Overleden bewoners van Diergaarde Blijdorp vallen binnen deze categorie.

De stad behoudt hiermee de hoogste status als verzamelgebied. Binnen deze verzamelperspectieven geldt het dode-dier-met-een-verhaal als overstijgend fenomeen om de succesvolle publiekspresentatie blijvend te kunnen vernieuwen. Collectie-uitbreiding focust op het veiligstellen van privécollecties, die met het uitsterven van een generatie verzamelaars met een zekere regelmaat aangeboden en wetenschappelijk steeds waardevoller worden. Ook wordt recent dood materiaal aangebracht door de goede samenwerking met Vogelklas Karel Schot en

de dierenambulances. Bij capaciteitsproblemen zijn de bij de SNNC aangesloten collega-musea het vangnet.

Aantallen & registratie Ten behoeve van zowel de interne als externe toegankelijkheid en raadpleegbaarheid is de collectie grotendeels digitaal ontsloten via de eigen museumwebsite, en het GBIF-net (Global Biodiversity Information Facility). Onderzoekers, collega-musea en het publiek hebben op die manier toegang tot onze gegevens waardoor de collectie een grotere wetenschappelijke en maatschappelijke betekenis heeft. Deze manier van ontsluiten blijft gehandhaafd. Het registratiesysteem CB 3.0 krijgt een update naar 4.0 die deelcollecties integreert, interne werkprocessen stroomlijnt, datakwaliteit verhoogt en records met geografische coördinaten op kaarten toont. Het beoogde aantal aanwinsten per jaar bedraagt 150 – dit kunnen zowel losse aanwinsten zijn als omvangrijke collecties. Nieuwe aanwinsten worden standaard digitaal geregistreerd en het museum streeft naar voortzetting van het met terugwerkende kracht digitaliseren van de ‘oude’ collectie. Hierbij blijft het museum grotendeels afhankelijk van de inzet van gespecialiseerde vrijwilligers. Het cumulatief streefgetal voor de registratie is 325.000 records en een digitale registratiegraad van 84%. Voor verdere collectie-ontsluiting wordt aansluiting voortgezet met GBIF en volgt koppeling aan het Distributed System of Scientific Collections (DiSSCo).

Bureau Stadsnatuur gebruikt haar eigen database om natuurdata ter plaatse ‘in het veld’ vast te leggen: WrnPro. Hierdoor is zijn de meeste gegevens vrijwel direct digitaal vastgelegd en beschikbaar.

Collectiedepots – een duurzame oplossing De collectie van Het Natuurhistorisch wordt bewaard en beheerd op twee plekken. In het museumgebouw zelf bevinden zich de schelpen, vogels, zoogdieren en de vloeistofpreparaten. Daar zijn de bewaaromstandigheden redelijk stabiel. De kwetsbaarste deelcollecties (circa 80% van de totale collectie), te weten entomologie (insecten), het (stads)herbarium en het merendeel van de fossielen worden onder klimatologisch perfecte omstandigheden opgeslagen op een verdieping van het voormalige gemeentearchiefgebouw aan de Robert Fruinstraat. De huisvestingssituatie daar is onzeker vanwege de dreigende afstoting van dit gebouw uit de gemeentelijke vastgoedportefeuille. Er gloort echter hoop: Stichting Kunstaccomodatie Rotterdam (SKAR) krijgt het gebouw mogelijk in beheer en kan daarmee het hele complex een cultureel-maatschappelijke functie geven waaraan Het Natuurhistorisch graag ook inhoudelijk bijdraagt. Elders in de stad, in het Merwe Vierhavensgebied (M4H), is een plan voor de bouw van een collectiedepot, het Rotterdam Conservation Center. Beide opties bieden een duurzame oplossing voor de huidige onzekere situatie waarin de collectie-opslag van het museum verkeert. De periode 2021-2024 is hierbij cruciaal.

Collectiebeheer – verjonging De huidige betaalde museumstaf telt een conservator en een collectiebeheerder/registrator (2 fte). Dat is erg krap voor een collectie van 373.200 voorwerpen

en een actief verzamelbeleid. Daarom blijft de inzet van vrijwillige collectiebeheerders (honorair conservatoren, gespecialiseerd in een bepaalde dier- of plantgroep) onontbeerlijk en van oudsher onlosmakelijk verbonden met het museum. Om voor verjonging te zorgen, wordt actief gezocht naar getalenteerde jonge mensen die junior-honorair conservator willen worden en de kneepjes van behoud en beheer van en onderzoek naar natuurhistorische collecties willen leren en bij het museum betrokken willen blijven. De jonge hoofdconservator speelt daarin een sleutelrol. Het museum draagt daarmee bij aan talentontwikkeling.

Bibliotheek – ook voor publiek Het Natuurhistorisch heeft een eigen bibliotheek met wetenschappelijke en populairwetenschappelijke boeken en tijdschriften op het gebied van natuur, milieu, (stads-)ecologie, paleontologie en natuurhistorie in de breedste zin van het woord. Zelfs in deze digitale tijd zijn met name middeloude of zeer specialistische boeken vaak niet online beschikbaar en veel tijdschriften staan online achter betaalmuren. De bibliotheekcollectie is dus belangrijk en relevant. Deze is goed in kaart gebracht voor intern gebruik maar niet op een voor publiek geschikte wijze. In deze cultuurplanperiode zal het registratiebestand publieksvriendelijker gemaakt en online geplaatst worden met als doel het (op afspraak gratis) ter inzage beschikbaar maken van werken uit de bibliotheek voor *citizen scientists* en andere geïnteresseerden. De bibliotheek zal daarmee maatschappelijk aanzienlijk relevanter worden.

Onderzoek: collectie & Bureau Stadsnatuur

Waar de afdeling Collectie & Onderzoek de dode natuur verzamelt en onderzoekt, houdt Bureau Stadsnatuur zich specifiek bezig met het verzamelen van gegevens over de levende natuur in het stedelijke gebied. Die combinatie is uniek en blijft het museum koesteren. Landelijk en internationaal levert Het Natuurhistorisch een bijdrage aan wetenschappelijk onderzoek. Bij de introductie in Nederland van de stadsecologie als begrip en als onderzoeksgebied heeft het museum een voortrekkersrol vervuld en Bureau Stadsnatuur loopt nog steeds voorop in dat vakgebied. De museumcollectie wordt door digitale ontsluiting steeds beter toegankelijk en benut voor onderzoek. Onderzoekresultaten hebben ook een spin-off naar de publieksfunctie van het museum in de vorm van exposities en aandacht in de media. Dit beleid wordt voortgezet. Ter versterking van de onderzoekactiviteiten lanceert het museum samen met Erasmus Universiteit (EUR) de 'Erasmus Life Sciences Triangle' met daaraan gekoppeld een netwerkleerstoel – een hoogleraar – die opereert op het gebied van de biowetenschappen in de driehoek EUR, Het Natuurhistorisch en Erasmus MC (zie hoofdstuk INTERCONNECTIVITEIT).

Onderzoek met de collectie als rijke bron Het collectie-gerelateerde onderzoek van Het Natuurhistorisch is ondergebracht bij de conservator, de honorair conservatoren en de honorair onderzoeksmedewerkers die daarvoor worden gefaciliteerd met voorzieningen. Hier is grotendeels sprake van vrijwilligerswerk. De nadruk ligt op fauna van het Noordwest-Europese gebied, maar andere aandachtsgebieden worden niet uitgesloten. Het paleontologisch onderzoekswerk is geconcentreerd op Nederland en de Noordzee en de Delta, en op de

fossielen die in deze gebieden worden gevonden, zoals mammoeten en walvissen. In 2021-2024 richt onderzoek zich grotendeels op fossiele zeezoogdieren uit de Westerschelde, fossielen van Maasvlakte 2, fossiele vogels uit het Noordzeegebied en fossiele schelpen, vooral die zowel recent in Winterswijk als enkele decennia geleden direct ten zuiden van Nederland werden verzameld. Naast het klassieke morfologisch onderzoek dat grotendeels zelfstandig wordt uitgevoerd, wordt ook nadrukkelijk de samenwerking gezocht met binnen- en buitenlandse instituten die technieken zoals *Ancient DNA* en *proteomics* beheersen. Hiermee kunnen zowel nieuwe aanwinsten als materiaal dat al (veel) langer in de collectie bewaard wordt op nieuwe manieren worden onderzocht om actuele vragen over bijvoorbeeld extinctie te helpen beantwoorden. Ook zal er worden gezocht naar samenwerkingen met de culturele sector en jonge makers in het bijzonder. Door hen de mogelijkheid te geven de collectie vanuit een cultureel perspectief te onderzoeken ontstaan bijzondere werken die in de nieuwe expositieruimte De Broedplaats getoond kunnen worden. Zo worden de resultaten van divers, niet uitsluitend natuurwetenschappelijk, onderzoek aan de collectie nog duidelijker zichtbaar voor de museumbezoeker. De collectie blijft ook expliciet toegankelijk voor *citizen scientists* die onderzoek doen aan onder andere fossiele gewervelden, (fossiele) schelpen en insecten. Dit leidt zeer regelmatig tot publicaties in tijdschriften zoals *Cranium* van de Werkgroep Pleistocene Zoogdieren en toont de relevantie van de museumcollectie bij deze doelgroep.

Het eigen wetenschappelijke *web-based* en *open access* tijdschrift *Deinsea* blijft bestaan en krijgt een bredere *scope*: 'all aspects of natural history and urban ecology'.

Onderzoek van Bureau Stadsnatuur – waardevolle natuurkennis

Bureau Stadsnatuur brengt al bijna 25 jaar de levende natuur van stad en haven in Rotterdam en omgeving in kaart, adviseert daarover en deelt die kennis. Specialismen zijn vleermuizen, groene daken, stadsvogels, urbane plantengroei, insecten en de toepassing van natuurinclusief bouwen. Consultantwerk, zoals Quick Scans, natuurmonitoring en advies op het gebied van natuurwetgeving dekt de kosten van zeven fulltime ecologen en levert Het Natuurhistorisch de broodnodige eigen inkomsten op, die oplopen tot 45% van de begroting.

Jaarlijks zijn enkele stageplekken voor studenten uit het hoger onderwijs beschikbaar. Samen met deze stagiairs worden onderzoeken opgezet die (kunnen) leiden tot publicaties. De kennis die het jarenlang onderzoeken van stadsnatuur in de Randstad oplevert vindt vervolgens weerslag in het museum met lezingen, natuurexcursies, in publicaties en met inhoudelijke bijdragen aan tentoonstellingen.

In 2019 is de strategie van Bureau Stadsnatuur herijkt; speerpunten zijn het geven van strategisch advies, ontwerp en uitvoering van natuurmeetnetten en andere monitoring en publiceren van data en kennis. Bulk-veldwerk wordt uitbesteed zodat Bureau Stadsnatuur zich meer kan richten op advisering op strategisch niveau en jaarlijks 1 project met burgerwetenschap (*citizen science*) kan opzetten en begeleiden. In 2021 is dat een stadsbreed *citizen science* vleermuisonderzoek, in overleg met Stadsbeheer en in samenwerking met andere groene partijen in Rotterdam. In 2022 bestaat Bureau Stadsnatuur 25 jaar. Dat jubileum zal gevierd worden met

een conferentie voor professionals, publiekslezingen en stadsnatuursafari's op wijkniveau en een boekpublicatie.

Het overige publiekswerk van Bureau Stadsnatuur focust zich in deze cultuurplanperiode op de ontwikkeling van een nieuwe tentoonstelling (in de Parkzaal van het museum) over natuur in stad en haven, de natuurvraagbaak-functie voor publiek en media en excursies in de stadsnatuur. Vanaf 2021 zal bij het maandelijkse gratis Natuurspreekuur in het museum, naast de conservator die zich op natuurvondsten richt, een stadsecoloog vragen over de levende natuur beantwoorden.

Er zijn twee *citizen science* projecten waar Bureau Stadsnatuur in gaat participeren. In project EVOSCOPE (samenwerking met o.a. Universiteit van Amsterdam, Rijksuniversiteit Groningen, Naturalis, Aeres Hogeschool) wordt urbane evolutie onderzocht: hoe snel passen soorten zich aan in het stedelijke milieu? Hierbij wordt genetisch onderzoek gecombineerd met veldwerk van burgerwetenschappers. In het project *Ticks and the City* wordt samengewerkt met onder meer de Wageningen Universiteit, Vereniging Stadswerk Nederland en diverse GGD's (waaronder die van Rotterdam). Dit onderzoek richt zich op het voorkomen van teken in stadsparken (wat de relatie is met zoogdieren en vogels) en het verzamelen van kennis over de ziekten die ze kunnen overdragen, zoals Lyme. Beide belangrijke, langlopende onderzoeken worden door Bureau Stadsnatuur ondersteund met kennis, het inzetten en begeleiden van burgerwetenschap en het organiseren van workshops in het museum. Op deze manier is het bureau stevig verankerd in onderzoek naar urbane ecologie in de Randstad, waarbij de stad kan profiteren van opgedane kennis en resultaten.

Bureau Stadsnatuur zal in de komende cultuurplanperiode meer natuurdata online delen. Hiervoor wordt de website aangepast, zodat themakaarten met natuurdata weergegeven kunnen worden. Zo kunnen Rotterdammers in een oogopslag zien waar roofvogels voorkomen, kunnen beheerders inzien waar de Japanse duizendknoop voorkomt, enzovoorts.

Vaste tentoonstellingen

Het museum ziet tentoonstellingen als het belangrijkste medium om publiek te trekken en kennis over te drage; ze ademen de missie en veelzijdigheid van het museum. Tentoonstellingen die in 2021-2024 het vaste aanbod vormen, zijn:

(1) Dode dieren met een verhaal (Villa, centrale hal)

Prominente presentatie van geprepareerde dieren die letterlijk of figuurlijk met de mens in botsing gekomen zijn en onze vaak halfslachtige houding ten opzichte van dierenleven (en -dood) weerspiegelen. Met onder andere de Dominomus, de Tweede Kamermuis, de McFlurry-egel en de laatste schaamluis. Wordt regelmatig ververs met nieuwe sterren. Trekt bezoekers van heinde en ver, ook internationaal, dankzij mondiale media-aandacht. Bij zaalverhuur kan deze expositie worden omgetoverd tot de fameuze Dode Dieren Bar.

(2) **Het Kabinet van dr A.B. van Deinse** (Villa, begane grond)

Klassiek rariteitenkabinet met de collectie van de bekende Rotterdamse walviskenner en biologieleraar Anton van Deinse, met intieme sfeer – rustpunt in het museum.

(3) **Het skelet van olifant Ramon** (Villa, verdieping)

Deze bekende dikhuid uit Diergaarde Blijdorp, inclusief een geconserveerde drol uit zijn jonge jaren, gaat nooit meer weg uit het museum.

(4) **Opgeraapt Opgevist Uitgehakt** (Villa, verdieping)

Fossielen uit Nederlandse bodem blijven een trekpleister van het museum, zeker nu de expositie door een bijzondere bruikleen in 2019 is uitgebreid met fossielen van de enige Nederlandse vindplaats met lagen uit het Vroege Krijt: Losser in Overijssel. Tevens zullen fossielen van honderden meters diep onder het museum, verzameld bij grondboringen, een plek krijgen. De speciale vitrine met nieuwe vondsten houdt de expo actueel. Het publiek wordt gestimuleerd bijzondere vondsten beschikbaar te stellen. De focus ligt daarbij op vondsten van het strand van Maasvlakte 2 en de zandopspuiting, de zogenaamde Zandmotor, bij Monster.

(5) **Biodiversiteit** (Villa, begane grond)

De veelheid aan collectiestukken weerspiegelt de diversiteit van de museumcollectie en de aardse biodiversiteit. De tentoonstelling is modern en gebaseerd op recente inzichten op het gebied van ecologie en evolutie, maar ademt de sfeer van een klassiek natuurhistorisch museum. Hier slaat de verbazing toe, bij jong en oud. Aanvulling met nieuwe of herontdekte collectiestukken vindt regelmatig plaats. In de periode 2021-2024 zal een herindeling en herinrichting plaatsvinden, met meer aandacht voor de thuislanden (geografische herkomst) van de dieren en planten.

(6) **Bewaren Natuurlijk** (Villa, verdieping)

Maakt het Museumlokaal (waar schoolklassen en andere groepen ontvangen worden) ook aantrekkelijk voor reguliere bezoekers. Met een presentatie over conserveren en beheren, inclusief filmmateriaal van diverse prepareermethoden, wordt gehoor gegeven aan de vraag van veel bezoekers hoe het museum te werk gaat als er een dood dier of een geplukte plant binnenkomt. In 2021-2024 krijgt deze expositie een verlengstuk – een mobiele unit die actief en overal in het museum ingezet kan worden om het werken met natuurhistorische collecties te demonstreren.

(7) **Parkzaalpresentaties: walvissen en natuur in stad en haven** (nieuwbouw)

Deze grootste tentoonstellingsruimte in de nieuwbouwvleugel wordt in de periode 2021-2024 opnieuw ingericht. 'De Grootste Muil' – de reconstructie van de schedel van de roofpotvis *Livyatan* – krijgt samen met andere walvisfossielen een plaats nabij het complete potvis skelet dat in de

glazen nieuwbouwhal hangt, waarbij ‘het balkon’ waar het publiek oog in oog met het 15 meter lange skelet kan staan, in ere hersteld wordt. Hierdoor vormen deze topstukken van het museum een visuele en inhoudelijke eenheid. In de rest van de Parkzaal komt een nieuwe semipermanente tentoonstelling over natuur in stad en haven, waarbij we aansluiten bij de release van de film 'De Nieuwe Wildernis 2 - Wild Port of Europe'. In deze tentoonstelling wordt stadsnatuur regionaal verbreed tot havennatuur en lokaal verdiept tot voor Rotterdammers herkenbare straatnatuur.

Wisselexposities

Voor wisseltentoonstellingen heeft het museum in 2021-2024 drie publieksruimtes beschikbaar: (a) de Van Roonzaal, (b) de Jelle Reumerzaal en (c) De Broedplaats.

(a) **Van Roonzaal** (35 m²) biedt ruimte aan tentoonstellingen die verbanden leggen tussen natuur, kunst en wetenschap. Deze programmering geeft gestalte aan de aloude maar nog steeds actuele wijsheid ‘Natura artis magistra’ – de natuur is de moeder van de kunst. Artistieke tentoonstellingen in de Van Roonzaal doen recht aan de historische band tussen kunst en wetenschap, twee disciplines die in het huidige tijdsgewricht steeds verder uit elkaar gedreven zijn. Overige programmering beoogt actuele natuurhistorische onderwerpen en verdieping van eigen onderzoek. Afhankelijk van het onderwerp en de verwachte belangstelling duren de tentoonstellingen tussen de twee en vier maanden, zodat er jaarlijks drie geprogrammeerd kunnen worden.

(b) **Jelle Reumerzaal** (37 m²) biedt ruimte aan tentoonstellingen die in samenwerking met partners ontwikkeld en gefinancierd worden. Partners zijn Natuurmonumenten en onze naaste burens het Erasmus MC. In 2021-2024 worden nieuwe partijen gezocht om continuïteit van een gevarieerd aanbod veilig te stellen. In de Jelle Reumerzaal worden twee wisselexposities per jaar geprogrammeerd.

(c) **De Broedplaats** (25 m²) is de nieuwe naam van de expositieruimte die Haverhorst Vestibule heette. Er is ruimte voor het werk van lokale jonge kunstenaars, fotografen en andere creatieven. Er wordt ad-hoc geprogrammeerd zodat er snel ingespeeld kan worden op actuele ontwikkelingen. In 2021-2024 krijgt deze ruimte een speciale programmaraad ‘De Nestbouwers’ bestaande uit Stedelijke Toekomstbouwers en Digitale Kijkers - doelgroepen die ondervertegenwoordigd zijn in het museum. Deze ruimte programmeert vier exposities/presentaties per jaar en faciliteert talentontwikkeling.

Het aantal wisseltentoonstellingen bedraagt gemiddeld negen per jaar.

Publiciteit en marketing

Het museum zet blijvend in op *free publicity* als belangrijkste middel om aandacht en aanloop te genereren. Medewerkers die schrijven, presenteren, vertellen en als vraagbaak voor de media

dienen, spelen hierin een hoofdrol. De website van het museum en social media (twitter, facebook, instagram) zijn hierbij belangrijk. De website krijgt voor wat betreft de belangrijkste inhoud een Engelstalige versie. Het museummagazine *Straatgras* gaat in deze cultuurplanperiode haar 33^e jaargang in. Ook de e-mail nieuwsbrief 'Het Natuurhistorisch Nieuws' wordt voortgezet.

Deelname aan Museumkaart, Rotterdampas, Jeugdvakantiepaspoort, Rotterdam Welcome Card en het gezamenlijke Museumparkticket wordt voortgezet. De Dordtpas (voor inwoners van Dordrecht en omgeving) komt er bij. Het Natuurhistorisch blijft als partner participeren in de Uit Agenda van Rotterdam Festivals.

Educatie voor het reguliere publiek

Het Natuurhistorisch houdt vast aan een breed, verdiepend educatief aanbod voor het reguliere (individuele) museumpubliek. Dat bestaat voor volwassenen uit een audiotour op diverse niveaus, in het Nederlands en Engels, regelmatig lezingen die aansluiten bij wisseltonstellingen of actuele zaken in natuur en wetenschap. Voor jong en oud is er het maandelijks Natuurspreekuur waarbij de conservator meegebrachte natuurvondsten op naam brengt. Vanaf 2021 schuif hierbij ook een stadsecoloog aan. Hierdoor biedt het laagdrempelige spreekuur ook kennis en advies over de (verbetering van) lokale biodiversiteit en duurzaamheid. Op zaterdag biedt het museum de vaste Inlooprondeleiding waarbij (vergeten) verhalen over de collectie verteld worden. Het aanbod van rondleidingen zal worden uitgebreid met een speciale LGBTQIAP+ Tour.

Voor kinderen zijn er doorlopend twee speurtochten, voor verschillende leeftijden en een audiotour. Extra educatief aanbod (speciale thema activiteiten) in de schoolvakanties blijft bestaan, inclusief deelname aan het laagdrempelige Jeugd Vakantiepaspoort (JVP) waarmee alle Rotterdamse basisschoolleerlingen in de zomervakantie gratis het museum kunnen bezoeken en een interactieve speurtocht doen. Voor kinderen 'die meer willen weten dan hun juf of meester' blijft het museum deelnemen aan de Museum Jeugd Universiteit, een succesvol concept waarbij *smart kids* op zondagen een reeks colleges krijgen van echte wetenschappers.

Extra educatieve activiteiten zijn er ook tijdens de Museumweek en het Weekend van de Wetenschap. Deelname aan deze landelijke evenementen wordt voortgezet, evenals de Museumnacht 010, een cultureel evenement dat in korte tijd veel bezoekers uit het 'stappende-uitgaanspubliek' trekt – een doelgroep die het museum tijdens reguliere openingstijden niet of zelden bezoekt. Een gratis app leidt bezoekers vanaf het Centraal Station tot de voordeur van het museum, met informatie over de stadsnatuur op de route en met een vervolg in de tentoonstellingszalen.

Voor bezoekers die niet terugdeinzen voor een Engelstalige lezing op niveau wordt de jaarlijkse Hoboken Lecture, een lezing van een vooraanstaande Britse (natuur)wetenschapper, voortgezet. Hierbij is de ontvangst en de *meet-and-greet* in Het Natuurhistorisch en de lezing in het auditorium van de Kunsthall.

Vier verschillende begeleide kinderfeestjes voor vier leeftijdscategorieën tussen 4 en 12 jaar blijven als educatief product en inkomstenbron behouden. Jaarlijks komen rond de 1.500

jonge bezoekers zo op speelse wijze in aanraking met echte museumstukken en thema's rond natuur en wetenschap.

Educatief aanbod voor het onderwijs

Het Natuurhistorisch streeft in 2021-2024 naar deelname van 5.000 leerlingen aan het programma van museumlessen. Zie hiervoor het hoofdstuk CULTUUREDUCATIE.

Wetenschapscommunicatie

Het bevorderen van verantwoorde wetenschapscommunicatie krijgt gestalte door het geven van lezingen en presentaties door museummedewerkers, ecologen van Bureau Stadsnatuur en externen, het schrijven van publicaties en het vervullen van de rol als vraagbaak voor de media (radio- en televisieoptredens). Hierbij is stevige wetenschapswijsheid het uitgangspunt. Het Natuurhistorisch maakt werk van het vertalen van de resultaten van eigen onderzoek naar informatie voor het algemene publiek. Deelname aan landelijke evenementen ter promotie van wetenschap, zoals het Weekend van de Wetenschap, Nacht van de Vleermuis en Nachtvindernacht wordt voortgezet.

Huisvesting, organisatie en bedrijfsvoering

Het behouden (of vinden) van een duurzame externe collectie-opslag in de nabijheid van de hoofdvestiging heeft prioriteit in de periode 2021-2024. Voor Villa Dijkzigt waarin het museum gevestigd is, streeft het museum naar verlenging van het huurcontract en goede afspraken met Stadsontwikkeling over het onderhoud. Voor 2021 is vervanging van de verouderde groepenkasten gepland. Te financieren uit eigen middelen staan verduurzaming van de verlichting, vervanging van de parketvloeren en algeheel intern schilderwerk op het programma. Een groen dak op de nieuwbouw staat op de wensenlijst, onder andere om de ondragelijk hoge zomertemperaturen in de kantoren te verminderen. Het museum streeft naar handhaving van de huidige personeelsformatie van 17,7 fte. Een knelpunt in de formatie is het ontbreken van een communicatie-medewerker. Een deel van de financiële administratie wordt uitbesteed.

CULTUUREDUCATIE

Behalve met educatieve begeleiding van reguliere museumbezoekers blijft Het Natuurhistorisch actief met educatie gericht op schoolklassen uit het primair, voortgezet en hoger onderwijs. Het gedifferentieerde aanbod bestaat in de periode 2021-2024 uit 13 museumlessen en speciale rondleidingen voor het primair onderwijs en 12 voor het voortgezet onderwijs. Het MBO en HBO weten het museum ook te vinden vanuit opleidingen als toegepaste biologie, lerarenopleiding biologie, *visual en graphic design* en het startcollege voor anderstaligen. Alle museumlessen worden gegeven en begeleid door speciale museumdocenten. Doel van dit kennisaanbod is dat theoretische concepten uit natuur en biologie in een begrijpelijke context worden geplaatst, dat er

uitgedaagd wordt tot onderzoekend leren en dat er met echte materialen (collectiestukken) wordt gewerkt die de nieuwsgierigheid prikkelen en stimuleren tot vragen stellen en kennis opdoen. De inhoud is aangepast aan de belevingswereld van kinderen en/of jongeren en gericht op de kerndoelen van het natuuronderwijs en de verschillende biologiemethoden, met raakvlakken op het gebied van aardrijkskunde, taal, rekenen en kunst. Voor deze vorm van educatie beschikt het museum over een speciaal voor het doel ingericht Museumlokaal, waar leerlingen – omgeven door collectiestukken – de les beginnen, waarna het hele museum en vrijwel alle tentoonstellingszalen het ‘leerveld’ vormen. Het museum is partner van het Cultuurtraject Rotterdam van het KCR, waarbinnen het museum twee lessen aanbiedt in samenwerking de SKVR. Ook werkt het museum samen met het wetenschapsknooppunt van het Erasmus MC, waarbij een museumles wordt aangeboden binnen de lessenreeks geneeskunde aan meer- en hoogbegaafde leerlingen. Het educatiebeleid van Het Natuurhistorisch richt zich op het actueel houden van de museumlessen en vernieuwing van het aanbod.

Bereik van Museumlessen

De deelname aan de museumlessen van Het Natuurhistorisch ligt rond de 5.000 leerlingen per jaar. Voor het primair onderwijs afzonderlijk zijn dat circa 2.300 leerlingen en voor het voortgezet onderwijs circa 2.000 leerlingen. Het speciaal onderwijs trekt circa 300 leerlingen en het MBO 400. Dat levert in totaal 7.500 docentcontacturen op. Het museum streeft in 2021-2024 naar meer deelname van het MBO en een structurele inbedding van de museumlessen in het primair onderwijs. Voor het speciaal onderwijs zullen de mogelijkheden meer onder de aandacht van docenten worden gebracht en de museumles voor visueel beperkte leerlingen zal worden opgefrist. Scholen voor primair onderwijs komen grotendeels uit Rotterdam. Voor het voortgezet onderwijs is het brongebied groter, met uitschieters tot in Noord-Brabant. Het educatiebeleid richt zich ook specifiek op de regio Rotterdam en omstreken.

Leren doe je samen

Om de kwaliteit van de educatie en educatieve producten voor zowel groepen uit het onderwijs als individuele museumbezoekers te verhogen, blijft het museum actief in ‘Leren doe je samen’, een samenwerkingsproject met de twaalf bij de Stichting Nederlandse Natuurhistorische Collecties (SNNC) aangesloten musea en twee nauw verwante instellingen. Dit project heeft nauwe betrokkenheid van het onderwijsveld. Het delen van kennis over educatieve producten en de ontwikkeling daarvan staat centraal in deze samenwerking. Alle deelnemers doen dit vanuit een natuurwetenschappelijke en museale achtergrond. ‘Leren doe je samen’ resulteert in meer expertise en samenhang, nieuwe natuur-educatieve producten, trainingen voor publieksbegeleiders en een systeem om de kwaliteit en *pay-off* van educatieve activiteiten te monitoren. Basisscholen hebben baat bij dit project omdat het de educatieve activiteiten van Het Natuurhistorisch (en de andere deelnemers aan het project) nog beter op hun wensen en die van de overheid afstemt.

CODES

Code Culturele Diversiteit en Inclusie

De visie van Het Natuurhistorisch op culturele diversiteit is dat het museum er voor iedereen is, ongeacht leeftijd, gender, opleidingsniveau, welke beperking dan ook, inkomen, religie, etnisch-culturele achtergrond en seksuele oriëntatie. Het overkoepelende thema van het museum – natuur – werpt geen drempels op. De mens is onderdeel van de natuur – natuur is overal en van iedereen, wie je ook bent. En natuur in al zijn diversiteit is waardevol en onontbeerlijk. De ambitie van Het Natuurhistorisch op het gebied van publiek, programma, partners en personeel is blijvend inzetten op diversiteit. Ter verbreding van publiek en activiteiten wordt er een programmaraad – De Nestbouwers – ingesteld (zie hiervoor het hoofdstuk INCLUSIVITEIT). Nieuwe en vooral onverwachte partners gaat het museum actief zoeken en daarbij ‘natuur’ als smeermiddel gebruiken, om te enthousiasmeren en deuren te openen. Op het gebied van meer divers personeel staat Het Natuurhistorisch aan het begin van een inhaalslag die tijd vergt. De afgelopen twee jaar zijn drie vacatures bij de front-office en administratie binnen de diversiteitsdoelstelling gerealiseerd, maar bij de staf- en managementfuncties zijn geen vacatures in het vooruitzicht. Het aantal medewerkers met een dienstverband (20; 17,7 fte) is relatief klein en zeker voor gespecialiseerde functies zoals natuurhistorisch-collectiebeheer, natuureducatie en stadsecologisch onderzoek is Het Natuurhistorisch een passende en prettige werkgever waar medewerkers lang (blijven) werken. Het natuurlijk verloop is daardoor gering. Als zich kansen voordoen om de museumstaf diverser te maken, worden die gegrepen.

Fair Practice Code

Het Natuurhistorisch volgt de cao van de gemeente Rotterdam, thans de cao Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (SGO), en waarborgt daarmee een eerlijke beloning van personeel, ook bij overwerk. Vrijwilligers ontvangen, indien zij dat willen, de daarvoor geldende maximale (belastingvrije) vergoeding. Ingehuurde freelance-medewerkers, zoals vormgevers, tentoonstellingsbouwers, lichttechnici, webbouwers, fotografen en ecologen worden marktconform betaald. Bij kunstenaars die in Het Natuurhistorisch exposeren, is altijd in overleg ‘met gesloten beurs’ gewerkt – het museum betaalt reiskosten, productie van de expositie, opening en drukwerk/promotie, de kunstenaar levert het te exposeren werk maar ontvangt daarvoor geen vergoeding. Dit moet en gaat veranderen. Het Natuurhistorisch vraagt hierbij advies aan Rotterdamse kunstinstellingen. Gevolgen voor de begroting zijn nog onduidelijk, maar het gaat hier om relatief kleine producties.

Governance Code Cultuur

Het bestuur van de Stichting Natuurhistorisch Museum Rotterdam richt zich bij zijn taakuitoefening naar de Governance Code Cultuur. (zie bijlage I)

TOELICHTING OP DE MEERJARENBEGROTING 2021-2024

Voor de uitvoering van dit beleidsplan doen wij een beroep op de subsidiegelden van de gemeente Rotterdam voor een bedrag van € 855k. Het gevraagde subsidiebedrag is hoger dan de toegekende subsidie in 2017-2020 (gemiddeld € 772k per jaar), vanwege: (1) De stijgende personeelslasten bij een formatie die op het niveau van 2020 gehandhaafd blijft om alle geplande activiteiten en vernieuwingen te kunnen blijven uitvoeren. (2) De stijgende kosten van huisvesting, nutsbedrijven en leveranciers. (3) Het uitvoeren van achterstallig onderhoud in het museumgebouw (dat niet voor rekening van de verhuurder komt).

Eigen inkomsten

Met deze begroting zal het museum 57% eigen inkomsten genereren, een bedrag van € 1075k, middels entreeheffing, museumwinkel en zaalverhuur plus overige activiteiten (30%), het consultantswerk van Bureau Stadsnatuur (69%) en inkomsten van sponsors/vrienden (1%). Kosten voor de geplande nieuwe tentoonstellingen in de Parkzaal van het museum staan niet in de begroting. Hiervoor wordt financiering gezocht bij havenbedrijven en fondsen.

